

v Hradci Králové (založena 2. 7. 1924), která postupně rozšiřovala rozvod vrchního veřejného osvětlení, a tím i elektrických lamp na vybraných místech. Stejným způsobem se prováděl rozvod veřejného osvětlení až do r. 1960, kdy začala nová éra jeho výstavby. Modernizaci veřejného osvětlení zajišťoval od poč. 60. let až do pol. 90. let podnik ERAM Hradec Králové. V této době byla provedena výměna elektrických lamp se žárovkami za svítidla se zářivkovými zdroji, které byly poté postupně nahrazeny zdroji RVL (rtuťové výbojky) a SHC (vysokotlaký sodík), přičemž Hradec Králové byl prvním městem v Československu osvětlovaným těmito moderními výbojkami. Tento způsob převládá do současnosti, i když je ovlivňován svítidly s novým typem zdrojů (HQI i jinými modernějšími typy). Ve městě v letech 1960–2007 instalováno 11 789 stožárů a 266 sdružených stožárů s Dopravním podnikem města Hradec Králové, a. s. Celkem tak bylo ve městě instalováno 14 756 světelných bodů včetně světél veřejného osvětlení instalovaných přímo na výložnicích umístěných na domech, např. v historickém jádru města. Od r. 2007 do souč. dochází již k minimálním změnám v rozsahu veřejného osvětlení.

Od 2. pol. 90. let několik veřejných soutěží na správu a provoz veřejného osvětlení; v souč. zajišťuje správu, provoz a údržbu příspěvková organizace Technické služby Hradec Králové (*viz*). V rámci veřejného osvětlení realizována za posledních pět desetiletí i řada akcí osvětlení architektonických a výtvarných objektů, památek, sportovišť a veřejných ploch včetně slavnostního či vánočního osvětlení. (kt, hr, red)

L: 130 let plynárenství v Hradci Králové. (1999). ... Bednář, J. (1999). *Historický kalendář plynárenství východních Čech : zpracováno ke 130. výročí uvedení do provozu první městské plynárny ve východních Čechách.* *Elektroenergetika ve východních Čechách 1911–1996.* (1996).

veslování – Dle údajů Českého veslařského svazu (ČVS) byl oddíl veslování v Hradci Králové založen r. 1919, ale doklady o činnosti jsou minimální. (Jedinou zprávu z této doby podal v r. 2004 tehdy 96letý učitel František Šmíd, který se r. 1926 účastnil tréninků vedených předsedou klubu Ing. Císařem ze Škodových závodů, a popsal závod na čtyřce od mostu železnáku.) Veslařskou stopu vytvořili v Hradci Králové až v 80. letech 20. stol. studenti Farmaceutické fakulty Univerzity Karlovy.

Současná éra veslování začíná r. 2000, kdy Libor Kovařík získal darem z Českého veslařského klubu Pardubice (ČVK Pardubice) několik starších lodí a založil Hradecký klub veslařů (HKV), jehož předsedou byl Miroslav Šercl. O rok později se ke klubu připojil Leoš Heger, který vlastnil mořský skif. V r. 2004 získal HKV definitivní sídlo ve sportovním areálu Dělnické tělovýchovné jednoty Hradec Králové (*viz* Dělnická tělocvičná jednotka; DTJ HK) na pravém břehu Labe pod soutokem s Orlicí. Od téhož roku je HKV členem ČVS jako nejmladší, 35. oddíl v ČR. V r. 2011 má klub okolo 30 členů; předsedou je Mgr. Michal Zámečník z Univerzity Hradec Králové.

Výrazné zlepšení činnosti HKV znamenal příchod Tomáše Voříška z Veslařského klubu Blesk Praha, který se stal prvním členem se závodní minulostí. Velkými příznivci HKV se stali pardubičtí veslaři a Povodí Labe, státní podnik. Od r. 2005 bylo vybudováno provizorní přístavní plato, zahájena výstavba skladu lodí, zakoupeny a repasovány starší lodě včetně osmiveslice. Klub má deset lodí v téměř celém veslařském spektru a dva speciální trenážery. V r. 2008 se

díky trenérskému úsilí T. Voříška opět uskutečnily v Hradci Králové veslařské závody. Při oslavách Dne Labe se utkaly osmiveslice ČVK Pardubice a HKV; Pardubice zvítězily. Akce se stala důležitým mezníkem pro další rozvoj veslování ve městě. V prvním hradeckém posádce na osmiveslici byli Iva Macková, T. Voříšek, Jan Hejman, Magdalena Řízková, Libor Kovařík, David Zítka, Michal Zámečník, Jan Heger a kormidelník Dan Macek. Náhradníky a technickou podporu tvořili Věra Palánová, Petra Andělová, Miroslav Zahour a Lukáš Matějka.

V lednu 2009 se konala v Hradci Králové dosud největší veslařská akce, třetí kolo Poháru ČR v jízdě na veslařském trenážeru, které organizoval HKV spolu s ČVK Pardubice. Závodu se zúčastnilo 237 registrovaných veslařů všech kategorií, mj. i legendární Václav Chalupa s dalšími olympioniky. Vynikajícím úspěchem bylo pohárové vítězství sezóny 2008–2009 domácího Michala Zámečníka v kategorii Masters (30–40 let).

Cílem snažení HKV je zahájit činnost mládežnického oddílu, který se v r. 2011 úspěšně rodí. Vedení klubu chce získat i dostatek zájemců o kondiční a rekreační sportování, jak je zvykem např. ve Velké Británii, Holandsku či Německu. (heg)

vesnice šosovní *viz* šosovní dvory a vesnice

věznice – Po staletí sloužila věznice (vězení, šatlava) k přechodnému umístění zatčených, kteří odtud byli transportováni k vykonání trestu, např. na pranýř (*viz*) či na popraviště, nebo se vraceli na svobodu. Podobně jako v jiných městech k věznění původně sloužil přístavek u radnice (*viz*), doplňky věži či kobky u opevnění (*viz*). Tato skrovná zařízení souvisejí s dřívějším chápáním práva a spravedlnosti, vykonávaných především fyzickými tresty a nevyžadujících (dlouhodobě) věznění odsouzených. Do Hradce Králové byli přiváděni k výsledkům provinilci z celého kraje; obec je střežila v městských věznicích.

Ve středověku stávala šatlava při městské zdi na severní straně města – areál domů čp. 101–103 v Dlouhé ul., adaptovaných r. 1857 na soud a věznici. Stavitelem budovy městské šatlavy byl v 16. stol. významný stavebník Burián Gozzi, zvaný Vlach. V souč. je čp. 103 zapsáno mezi kulturní památky (*viz*). Na nádvoří této tzv. staré věznice byla vykonána r. 1878 poslední poprava v mírové době.

Vězením bývaly též prostory v Mýtské věži (*viz* Slezská brána) a na radnici. Později, od 17. stol., se objevují doklady o věznění v Kropáčce (*viz*). Tamní šatlava těsně přiléhala k severní straně věže. Zařízení sloužilo do přelomu 19. a 20. stol.; později zde byly vězněny především prostitutky a odsouzení pro lehčí delikty.

V budově soudu otevřené 21. 10. 1934 měla kromě krajského a okresního soudu a státního zastupitelství sídlo i vazební věznice. Až na přístavní objekt pro psodovy a služební psy zůstal objekt beze změn; r. 2005 vybudováno víceúčelové hřiště pro vězně. Ve vazební věznici se podstatná část výkonu vazby uskutečňuje tzv. pevnou vazbou (uzavřené cely); kromě toho oddělení se zmírněným režimem. Součástí Vazební věznice Hradec Králové (Hradební čp. 860) je Samostatné oddělení výkonu trestu odnětí svobody s dohledem Pouchov (nejmírnější typ výkonu trestu odnětí svobody), dostavěné r. 1976. (zb)

viz též Kropáčka; pranýř; radnice; Slezská brána; soudní budova; soudy a soudnictví; správa města do r. 1848; vazební věznice